

Ergoterapeita skatījums: mājokļa pielāgošanas ietekme uz personas ikdienas dzīvi

Rīgas sociālā dienesta ergoterapeits

BSA maģistrants

Konstantīns Bormašovs

Ievads

- Latvija, kā Eiropas Savienības dalībvalsts ratificējusi ANO konvenciju „*Par konvenciju par personām ar invaliditāti tiesībām*” un uzņēmusies atbildību rūpēties par fiziskās un informācijas vides pieejamību personām ar invaliditāti

Ievads (II)

- Lai personas, ar invaliditāti varētu dzīvot neatkarīgi un pilnvērtīgi, piedalīties visās dzīves jomās, ir jāveic atbilstoši pasākumi, kas nodrošinātu pieeju fiziskajai videi, transportam, informācijai un sakariem
- Kā arī spētu izmantot vidi un pakalpojumus tāpat ,kā personas bez invaliditātes

XXI gadsimts ieies vēsturē ar skatījuma maiņu uz personām ar funkcionāliem traucējumiem

Vides pieejamība

- Iespēja personām ar kustību, dzirdes vai redzes traucējumiem pārvietoties vidē atbilstoši plānotājai būves funkcijai un mērķim
- Vides pieejamībai jābūt vērstai uz personu, lai sekmētu personas neatkarību, nevis mazinātu to

Vides pieejamība (II)

- Latvijai kā Eiropas Savienības dalībvalstij:
  - ✓ Jānodrošina vides pieejamība, ievērojot MK noteikumus, **vadoties pēc universāla dizaina principiem**

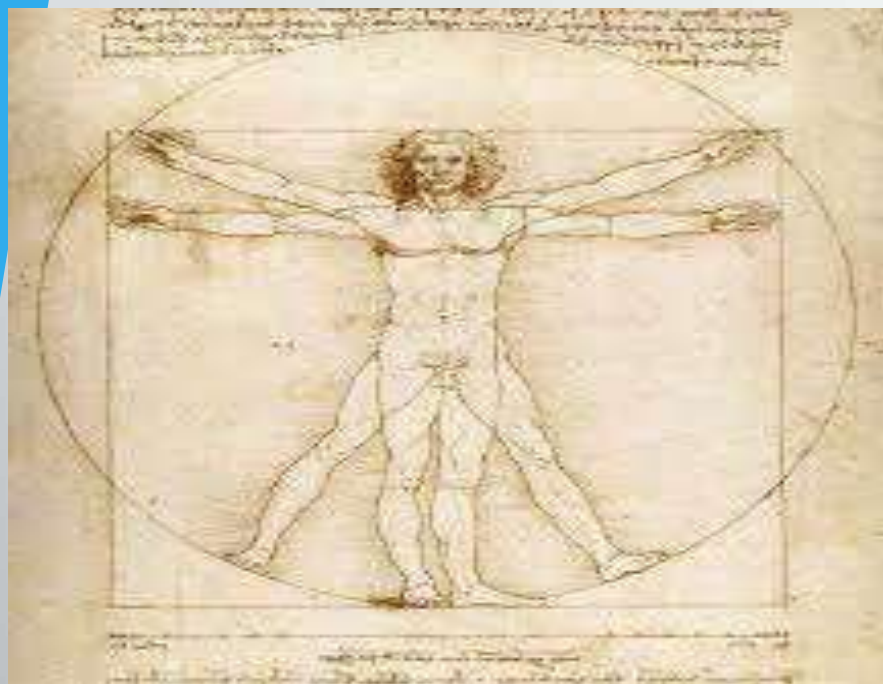
Universālais dizains

- Universālais dizains, ir produkts un vides dizains, kas ir lietojams pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam, bez nepieciešamības to pielāgot vai radīt speciālu dizainu

Ronald Mace 1988

Universālais dizains (II)

- “Universālais dizains”, ir stratēģija, kuras mērķis ir izstrādāt un radīt dažādus produktus un vides, kas, cik lielā mērā vien iespējams un, cik neatkarīgi un dabiski vien iespējams, būtu pieejami un saprotami, kā arī lietojami ikvienam, bez nepieciešamības veikt adaptāciju vai radīt speciālu dizainu

ResAP(2001)

Universālais dizains (III)

- Terminu Universālais dizains 1980-to gadu vidū sāka lietot ASV arhitekts Ronald Mace
- Vēlāk ideja iekaro visu pasauli un attīstās, radot jaunus konceptus: Design for all, Life Span Design, Barrierfree Design un Inclusive Design. Visi šie koncepti iekļauj pieejamību (accessibility) un piemērotību/lietojamību (usability) kā svarīgus komponentus

7 UNIVERSĀLĀ DIZAINA PRINCIPI

North Carolina University, The Center for Universal Design 1997

- 1. Ērta lietošana ikvienam
- 2. Daudzveidīga izmantošana
- 3. Viegli izprotams pielietojums
- 4. Viegli uztverama informācija
- 5. Samazināta iespēja kļūdīties
- 6. Minimāla fiziskā piepūle
- 7. Kustībai un lietošanai atbilstošs izmērs un telpa

Vides pieejamība

Vides pieejamība (II)

Vides pieejamība (III)

Likumdošana

- LR - noteikums, kas reglamentē mājokļa pielāgošanas atbalsta saņēmēja loku, lai persona mazinātu atkarības līmeni no apkārtējiem līdzilvēkiem, bet savukārt pašvaldībām, ir saistošie noteikumi, kas vērsti uz personu, lai mazinātu personas atkarības līmeni mājoklī

MK noteikumi Nr. 1170

“Noteikumi par kārtību, kādā personas ar invaliditāti saņem atbalstu mājokļa pielāgošanai, un atbalsta saņemšanas nosacījumiem”

MK noteikumi Nr. 1170 (21.12.2010.g.) - stājušies spēkā 01.01.2011.g

MK noteikumi Nr. 1170

Atbalstu viena mājokļa pielāgošanai tiesīgi saņemt :

- personas ar I grupas invaliditāti
- personas ar II grupas redzes vai dzirdes invaliditāti un personas līdz 18 gadu vecumam, kurām noteiktas medicīniskās indikācijas bērna invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai

MK noteikumi Nr. 1170

- Labklājības un Ekonomikas ministrijas pārstāvji, kuri ietilpst Komisijā lemj par atbalsta piešķiršanu
- Atbalstu sniedz, piešķirot no Valsts budžeta līdzekļiem finansējumu, lai atlīdzinātu par personu mājokļu pielāgošanu samaksātos kredīta procentus atbilstoši kredīta līgumam ar Latvijas Republikā reģistrētu kredītiestādi

Saistošie noteikumi pašvaldībās

- Tiesības saņemt pabalstu ir konkrētas pilsētas (novada) pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvesvietu deklarējušai personai, kura pārvietojas riteņkrēslā un ir atzīta par I vai II grupas invalīdu vai bērnu invalīdu;
- Persona var pretendēt uz:
  - ✓ mājokļa pielāgošanas
  - ✓ pacēlāja apmaksu
  - ✓ Atsevišķās pilsetās pandusa (uzbrauktuves) apmaksu

Pašvaldības

Pilsētas

- Ventspils
- Jūrmala
- Jelgava
- Rīga

Novadi

- Salaspils
- Kocēni
- Bauska
- Ķekava

Pētījumi?!

- Uz pierādījumiem balstīta pieredze
  - Analīze

Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. 59

*“Par Rīgas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām,
kuras pārvietojas riteņkrēslā”*

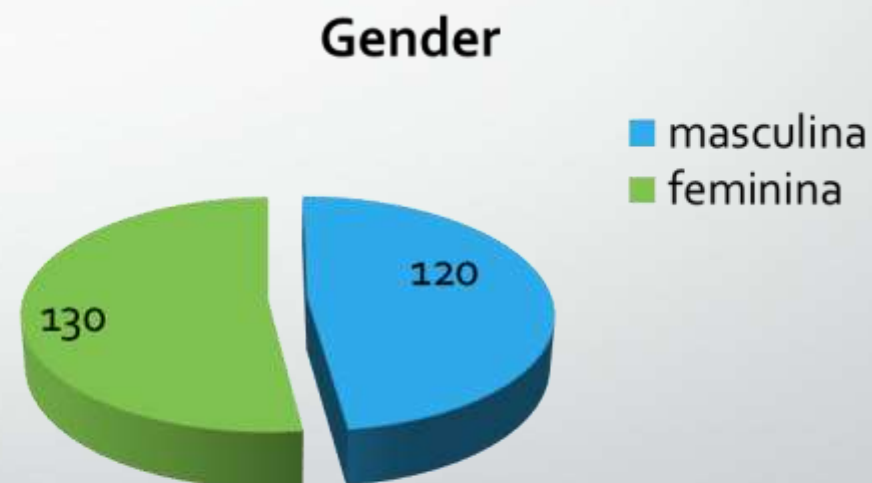
- Pabalsta apmērs mājokļa pielāgošanai, t.sk. dokumentu sagatavošanai, kas nepieciešami mājokļa pielāgošanai, nedrīkst pārsniegt 2134,31 *euro*

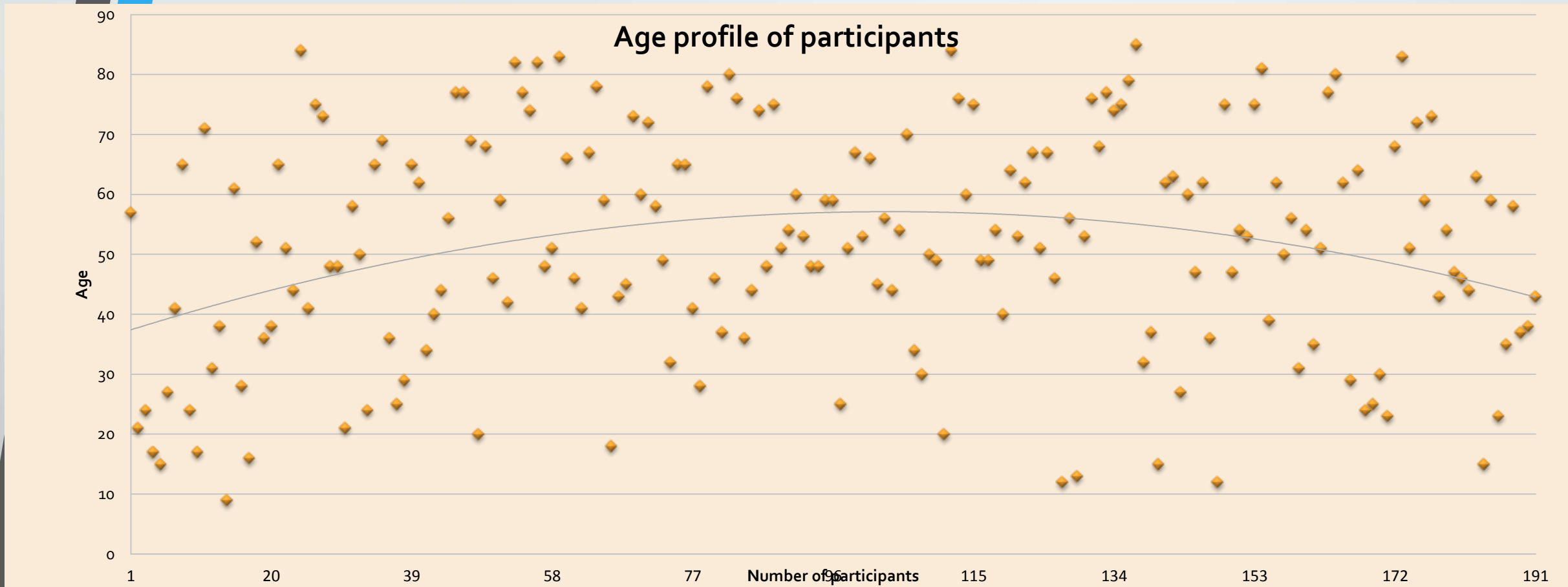
The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists

- Neatkarība ikdienas aktivitātēs (IA) un spēja neatkarīgi pārvietoties mājoklī ir viena no personas ikdienas dzīves pamatvajadzībām. Īpaši aktuāli tas ir personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā - pielāgota mājokļa fiziskā vide uzlabo aktivitāšu veikšanas kvalitāti

The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists (II)

- Vienmērīgi pārstāvēti abi dzimumi

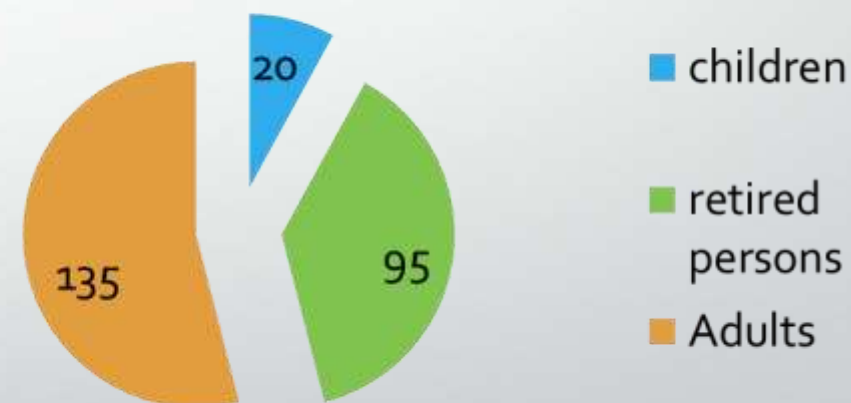

The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists (III)

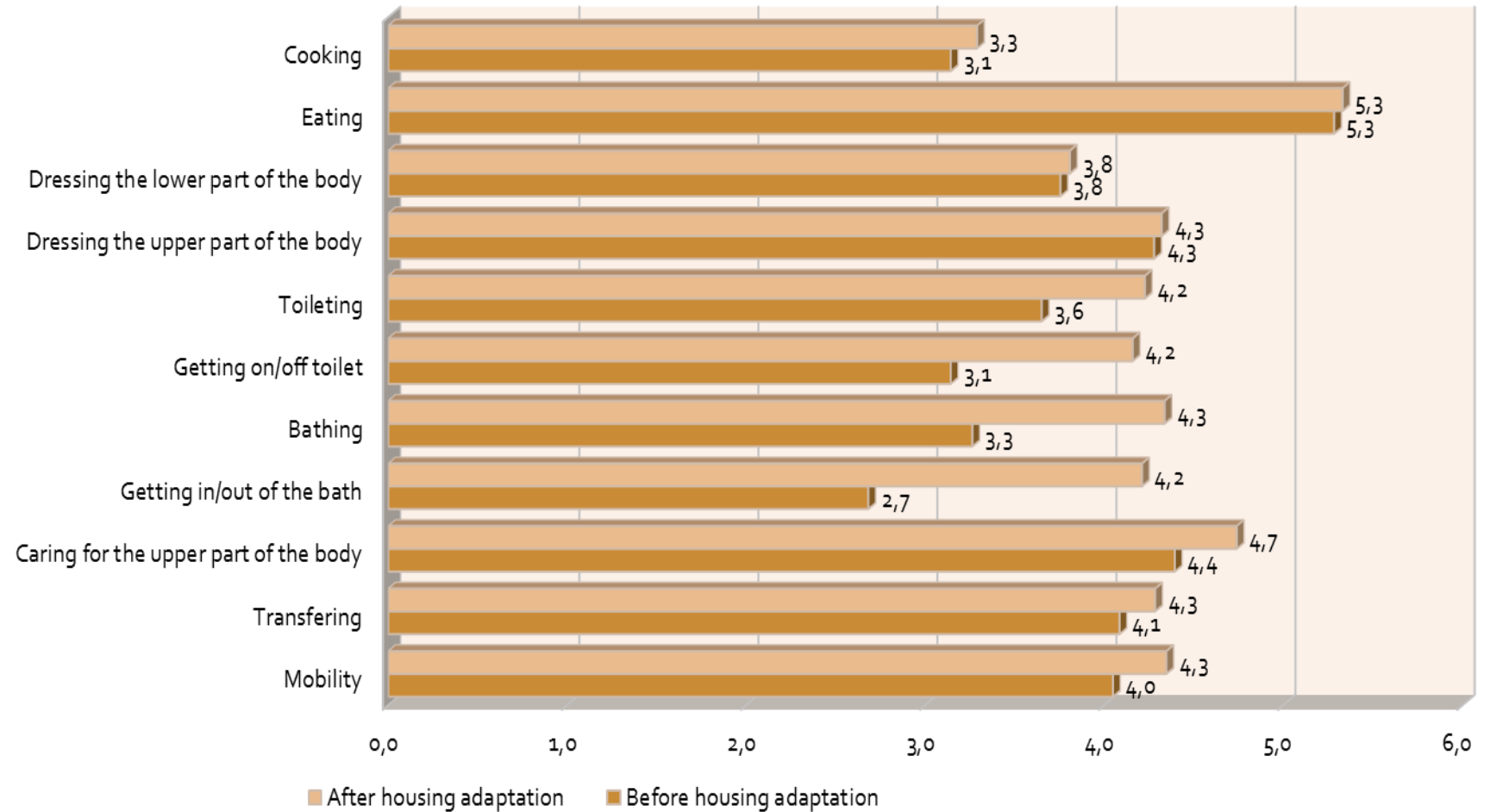
The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists (IV)

- Iedzīvotāju vecuma struktūra, parāda, ka starp pabalstu saņēmējiem prevalē pilngadīgas personas darbaspējīgā vecumā

Age structure

Activities of the daily living

The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists (V)

Adaptations

The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists (VI)

The impact of housing adaptations on persons's occupational life: view point of occupational therapists (VII)

- Iegūtie dati norāda uz to, ka pensijas vecumu sasniegušas personas vēlās savu mājokli pielāgot, lai ilgāku laika periodu pavadītu savā ierastajā, bet jau pielāgotajā mājokļa vidē, paaugstinot savu neatkarības līmeni IA, vai arī atvieglojot asistenta darbu asistējot aktivitātēs
- Personām, kuras bija totāli atkarīgas no asistenta, vides pielāgošana atvieglo asistenta darbu

Pirms pielāgošanas

Pēc pielāgošanas

Pirms pielāgošanas

Pēc
pielāgošanas

Pirms
pielāgošanas

Pēc pielāgošanas

Pirms pielāgošanas

Pēc pielāgošanas

Pirms pielāgošanas

Pēc pielāgošanas

Paldies par uzmanību!
Jautājiet droši!

K.Bormasovs@inbox.lv

t. +371 283 60 693

